

T BIE T E U T J E

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN
NATUURVERKROEP MARKVALLEI

JAARG. 27 NR. 3: JULI/AUG/SEPT. 2008

30 AUGUSTUS 2008
DE EERSTE WANDELSCHAKEL

DOE MEE AAN DE KLAPEKSTER !

Afgiftekantoor: 2320 Hoogstraten
V.U.: Wim Verschraegen - Vooraard 10 - 2322 Minderhout

COLOFON

't Bieteutje is het kwartaalblad van Natuurwerkgroep Markvallei.
Deze werkgroep vormt de koepel van de volgende verenigingen :

Natuurpunt Markvallei VZW
J.N.M. Markvallei VZW
V.M.P.A. Hoogstraten VZW
V.E.L.T. Noorderkempen VZW

DAGELIJKS BESTUUR NATUURPUNT MARKVALLEI

VOORZITTER Drej Oomen Klein Eyssel 29 a - 2328 Meersel-Dreef ☎ 03 315 02 45 / ☎ 0476 53 58 44 <i>drej.oomen@pandora.be</i>	SECRETARIS Pol Vandersteen Vrijheid 170 d - 2320 Hoogstraten ☎ 03 314 07 12 / ☎ 0475 83 26 46 <i>pol.vandersteen@skynet.be</i>
PENNINGMEESTER Jaak Brosens Kerkstraat 48 - 2328 Meerle ☎ 03 315 74 41 / ☎ 0495 26 74 41 <i>Jaak.Ria.Brosens@telenet.be</i>	DE KLAPEKSTER Koen Verschueren Klinketstraat 19 - 2323 Wortel ☎ 03 314 24 15 / ☎ 0472 91 35 11 <i>koen.verschueren1@telenet.be</i>
VERENIGINGSWERKING Ingrid Brosens Vooraard 10 - 2322 Minderhout ☎ 03 314 47 75 / ☎ 0497 28 18 66 <i>ingridwim@hotmail.com</i>	WERKGROEP NATUURSTUDIE Stijn Leestmans Bavelstraat 16 - 2310 Rijkevorsel ☎ 0479 93 21 12 <i>stijnleestmans@hotmail.com</i>
WERKGROEP NATUURGEBIEDEN Bart Hoeymans Leemakker 7 - 2320 Hoogstraten ☎ 0479 79 93 61 <i>bart.hoeymans@hotmail.com</i>	WERKGROEP BELEID ONDERVOORZITTER Bart Royens Stevennekens 84 - 2310 Rijkevorsel ☎ 03 309 94 56 <i>bart.karolien@scarlet.be</i>
REDACTIE 'T BIETEUTJE Wim Verschraegen Vooraard 10 - 2322 Minderhout ☎ 03 314 47 75 / ☎ 0497 28 18 66 <i>ingridwim@hotmail.com</i>	

Leden van VMPA, VELT en van andere Natuurpunt- of JNM-afdelingen kunnen zich abonneren op 't Bieteutje door overschrijving van **5,00 EUR** op rekeningnummer 523-0453829-41 onv. Natuurpunt Markvallei, Kerkstraat 48, 2328 Meerle met vermelding van " 't Bieteutje 2008 ".

Iedereen vindt natuur belangrijk

Is het jullie al opgevallen dat zoveel verenigingen toch zo dikwijls een beroep doen op de natuur? Neem er even de activiteitenkalenders van onze gemeenten bij en overloop de activiteiten....

Een fietsclub organiseert een mountainbiketocht door de prachtige natuur, door bossen en langs onverharde wegeltjes. De Landelijke Gilde gaat smikkelen en voert je op haar tocht langs plekjes en anders niet toegankelijke wegen De fotozoektocht van de KWB vermeldt: "Ook dit jaar zijn weer 4 prachtige routes uitgezet, zodat u per fiets onbezorgd kunt genieten van de prachtige natuur, rust en ruimte. ..." Tinne Feest. Het lijstje eindigt hier niet.

Uiteraard vinden we dit bij Natuurpunt prachtig. "Natuur voor Iedereen" is onze leuze en daarom zijn al onze natuurgebieden voor iedereen (die er respect voor wil opbrengen) toegankelijk. Iedereen lijkt dus doordrongen van het belang van natuur in onze samenleving. Niet alleen omdat een gezonde leefomgeving voor ons allemaal heel belangrijk is, maar ook omdat we die natuur nodig hebben om ons te ontspannen, om tot rust te kunnen komen.

De vraag die bij ons spontaan opborrelt is dan: "Hoe komt het dan dat die natuur overal in de verdrukking komt te staan? Waarom kunnen mensen in hun dagdagelijkse professionele bestaan niet het respect opbrengen voor die natuur die ze tijdens hun vrije tijd wel zo hoog in het vaandel dragen? Is natuur alleen maar mooi op een ander?"

Een rondrit, net buiten de KWB-route, in onze gemeenten leert dat op verschillende plaatsen inbreuken tegen de natuur plaatsvinden. Je kan er gewoon niet naast kijken, maar iedereen vindt het blijkbaar normaal. Zou het stilaan geen tijd moeten worden dat iedereen zijn verantwoordelijkheid opneemt? Bij Natuurpunt zouden we heel verheugd zijn als onze inspanningen naar waarde geschat worden door iedereen en dat alle verenigingen die zo graag een beroep doen op de natuur hun leden ook zouden willen oproepen om inspanningen te leveren om die natuur kansen te geven.

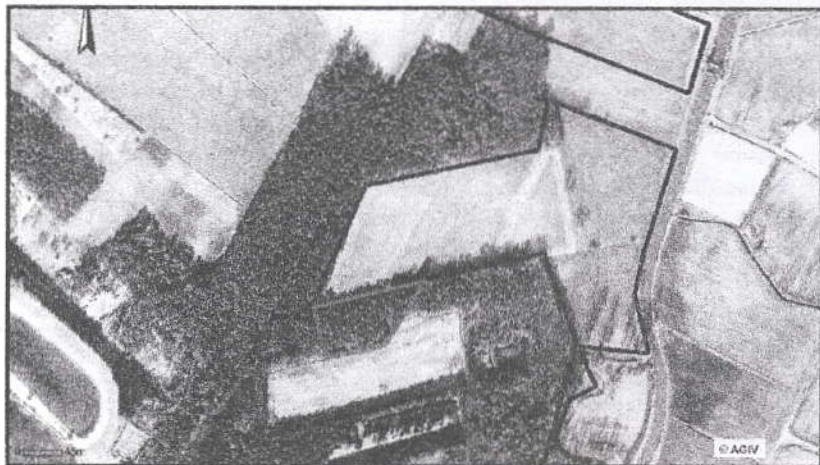
Nieuws rond de ASPUTTEN

1. Vanaf heden is de Asputten de grootste.

Onze nieuwe aankoop:

In april heeft Natuurpunt nog eens een stukje grond kunnen aankopen ter hoogte van de Asputten. Het betreft de aankoop van een stukje bos van een dikke halve ha groot. Met deze aankoop is de Asputten nu ongeveer 7,5 ha groot is, hiermee is dit het grootste gebied van Natuurpunt Markvallei. Het was sinds 2004 geleden dat we ter hoogte van de Asputten nog eens grond hebben kunnen aankopen.

Op onderstaand kaartje is de ligging van de nieuwe aankoop aangegeven. De donkere omranding geeft (een deel van) onze eigendommen weer die we reeds hadden. De lichte omranding is onze nieuwe aankoop. Links onder op de foto ziet u nog een deel van de zwemvijver van "de Mosten".

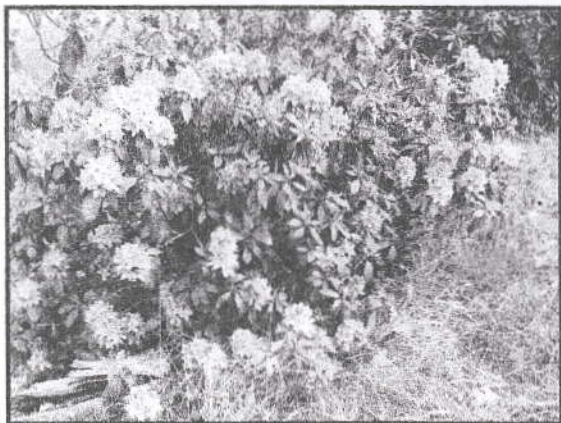
Hoe ziet onze nieuwe aankoop er uit?

Het aangekochte perceel is naaldbos (Grove den, *Pinus sylvestris*) en is gelegen op een stuifduin. De struiklaag van het bos is bijna volledig

gedomineerd door twee invasieve exoten. (Exoten zijn uitheemse soorten die zonder de mens hier niet zouden voorkomen). De twee aanwezige exoten zijn de Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*) en de Pontische rododendron (*Rhododendron ponticum*).

Het probleem met deze Amerikaanse vogelkers en Pontische rododendron is het feit dat ze een bosvegetatie volledig kunnen domineren waardoor inheemse boom- en struiksoorten zoals Spork (*Rhamnus frangula*) en Lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) geen (veel minder) kans krijgen. Daar een bosecosysteem voor een groot deel steunt op de aanwezige boom- en struiksoorten (en abiotische factoren) zal er door een dominantie van exoten een probleem optreden voor veel plant-en diersoorten. Ik illustreer dit met een klein voorbeeld. Er zijn een 160 soorten vlinders die Zomereik (*Quercus robur*) als waardplant (een waardplant is een plant die de rups kan gebruiken als voedselplant) kunnen gebruiken, bij de Amerikaanse vogelkers geldt dit maar voor een 10-tal soorten.

Natuurlijk is bovenstaand voorbeeld maar een karikatuur omdat een ecosysteem niet afhangt van het voorkomen van één soort maar van vele factoren maar het illustreert wel het individuele belang van soorten in zo'n systeem.

De Pontische rododendron is eigenlijk wel een mooie plant.

Toekomstplannen met de nieuwe aankoop.

Een stukje grond van een halve ha is natuurlijk veel te klein om apart te bekijken. We moeten dat perceeltje zien in het geheel van de Asputten en hoe deze aankoop kan passen in de verdere uitbouw van het reservaat.

Dit neemt natuurlijk niet weg dat er moet gewerkt worden in het reservaat (en op ons nieuw aangekocht perceeltje). Daar we momenteel het nieuw aangekochte bos als bos zouden willen behouden gaan alvast overgaan tot het verwijderen van de invasieve exoten. Dit om onze inheemse flora en fauna meer kansen te geven.

Noteer alvast **7 september** in uw agenda want dan gaan we met deze werken starten. Er wordt om **14:00uur** afgesproken aan de ingang van de Mosten. (Werkhandschoenen, handzaag en spades zijn nuttige instrumenten op deze werkdag).

2. Ontsluiting van de Asputten.

De Asputten is het grootste reservaat van onze afdeling maar waarschijnlijk is het ook één van onze minst gekende. Dit is eigenlijk totaal niet logisch omdat het op wandelafstand van het recreatiegebied de Mosten ligt. We zijn dan ook een wandelroute aan het uitstippelen die vanuit de Mosten vertrekt en de wandelaar door en langs onze eigendommen loodst. Een exacte route is nog niet gekend omdat er toelatingen nodig zijn van andere eigenaars. In ieder geval zijn de eerste contacten met de gemeente Hoogstraten gelegd.

Hopelijk kunnen we jullie hier binnenkort meer over melden.

Bart Hoeymans

Een tuin vol vlinders

Het is zomer ! In je tuin krijg je ongetwijfeld vrolijke vlinders over de vloer. Wil je het vlinders nog meer naar hun zin maken, pas dan de volgende tuintips toe.

Plantenkeuze

Voedsel voor rupsen – waardplanten

Alle dieren hebben voedsel nodig om te kunnen overleven. Vlinders fladderen vrolijk van bloem naar bloem om nectar te drinken. Rupsen zijn heel wat minder mobiel en ze zijn dikwijls bijzonder kieskeurig. Vlinders moeten ervoor zorgen dat ze hun eitjes op planten leggen die de rups graag eet. Wanneer de rupsen uitkomen, vinden ze een overvloed van hun favoriete hapje.

De planten waarop vlinders hun eieren leggen worden waardplanten genoemd. De meeste vlindersoorten beperken zich tot een aantal waardplanten.

Enkele veelvoorkomende vlindersoorten en hun waardplant :

- atalanta: grote en kleine brandnetel
- boomblauwtje: vuilboom, klimop, heide, hulst, wegedoorn, vlinderstruik en kattenstaart
- dagpauwoog, kleine vos en landkaartje: grote brandnetel
- gehakkelde aurelia: grote brandnetel, hop, iep, aalbes
- groot en klein koolwitje: koolsoorten en andere kruisbloemigen, zoals damastbloem en koolzaad, oost-indische kers
- klein geaderd witje: kruisbloemigen, zoals look-zonder-look en pinksterbloem
- oranjetipje: look-zonder-look, pinksterbloem en judaspenning

Brandnetel

Brandnetels zijn meestal niet zulke geliefde planten in de siertuin. Omdat verschillende vlinders brandnetels als waardplant gebruiken, kun je toch ergens in je tuin een bosje brandnetels integreren.

Brandnetels groeien voornamelijk op stikstofrijke plaatsen. Je kunt ze combineren met stinkende gouwe, donkere ooievaarsbek, hondsdrif, fluitenkruid, boterbloemen... Zo krijg je een heel aantrekkelijke, kleurrijke begroeiing met brandnetels.

Een plekje met brandnetels kun je aantrekkelijker maken door het in een vorm te snoeien zoals je met buxus doet.

Voedsel voor vlinders - nectarplanten

Vlinders zijn verzot op nectar. Die nectar vinden ze in bloemen. Niet alle bloemen hebben evenveel nectar. Sommige bloemen, zoals rozen en klaprozen, hebben zelfs helemaal geen nectar. Je zult er dan ook geen vlinders op vinden. Andere planten bevatten veel nectar (vlinderstruik, braam...) en trekken heel veel vlinders aan.

Planten die uitblinken in het aantrekken van dagvlinders

- Vlinderstruik (*Buddleja* sp.) - Er zijn veel verschillende soorten vlinderstruiken in de handel verkrijgbaar. Kies voor winterharde soorten zoals *Buddleja alternifolia* en *Buddleja davidii*.
- IJzerhard (*Verbena bonariensis*)
- Beemdkroon (*Knautia arvensis*)
- Damastbloem (*Hesperis matronalis*)
- Hemelsleutel (*Sedum spectabile*)
- Herfstaster (*Aster novi-belgii*)
- Koninginnekruid (*Eupatorium purpureum*)
- Lavendel (*Lavendula* sp.)
- Vaste muurbloem (*Erysimum cheiri*)
- Enkelbloemige afrikaantjes (*Tagetes*)

Vlinders hebben een lange roltong. Hiermee kunnen ze tot heel diep in bloemen nectar gaan snoepen van bijvoorbeeld lavendel en salie. Planten met gevulde bloemen vormen echter een probleem. Door al die kroonblaadjes kunnen de vlinders niet meer tot bij de nectarbronnen.

Nectarrijke planten, het hele jaar door...

Zorg ervoor dat er nectar van in het vroege voorjaar tot in de late herfst te vinden is in je tuin. In het voorjaar zijn wilg, sleedoorn, peperboompje, hazelaar, groot hoefblad, longkruid, hondsdrif en krokussen belangrijke nectarleveranciers. In het najaar zijn hemelsleutel, koninginnekruid, laatbloeiende vlinderstruiken en klimop belangrijk.

Tuininrichting

Warmte en beschutting

Vlinders zijn koudbloedige dieren. Door met hun vleugels open te zitten vangen ze zoveel mogelijk zon op. Als ze het warm genoeg hebben, kunnen ze vliegen. Wordt het te warm, dan sluiten ze hun vleugels of zoeken de schaduw op.

Hagen en heggen zorgen voor beschutte, warme plekjes. Ze zijn beter dan een muur omdat ze de wind absorberen. Een muur vormt een ondoordringbare barrière waar de wind omheen moet. Stenen houden de warme van de zon goed vast. Langs muren en stenige paden is het daardoor meestal lekker warm. Nectarrijke planten langs een muur of langs de rand van een pad zijn daarom dikwijls erg in trek bij vlinders.

Structuur en variatie

Om je weg te vinden gebruik je bepaalde herkenningspunten in je omgeving. Je weet dat je aan dat bushokje linksaf moet en aan dat gebouw met die gekke ramen weer rechtsaf en dan... Bij vlinders is dat net zo. Zij gebruiken de planten in je tuin als herkenningspunten. Wanneer je grote bloemenperken hebt met maar een soort plant erin, vliegen vlinders verloren. Vlinders hebben behoefte aan een gestructureerde en gevarieerde omgeving, afwisseling van hoge en lage planten, bomen, struiken, kruiden, een stukje gazon...

Bloemrijk grasland

Een bloemrijk grasland wordt door veel vlinders bezocht. Door een stukje van je gazon om te vormen tot bloemenweide, kun je heel wat

waardplanten in je tuin integreren. De bloemrijkste graslanden krijg je op relatief voedselarme bodems. Heb je een eerder voedselrijke grond, dan zal je meer gras en minder bloemen hebben.

Bomen, struiken en klimplanten

Met bomen, struiken, hagen en heggen geef je structuur aan je tuin. Kies voor vuilboom, hulst, wegedoorn, vlinderstruik, iep en aalbes. Het zijn belangrijke waardplanten.

Gebruik klimplanten om een ommuurde tuin diervriendelijker te maken. Kies voor klimop, heggenrank, vogelwikke, clematis met kleine geurende bloemen, breedbladige lathyrus, hop en (doornloze) braam.

Minibosrand

Vlinders houden van bloemrijke zuidelijke bosranden. In je tuin kun je een zuidelijke bosrand nabootsen door enkele bomen aan te planten met een struikengordel ervoor en dan een kruidlaag die overgaat in het gazon... Heb je een kleine tuin, dan kun je een minibosrand aanleggen. Daar kun je de bomen vervangen door een geschoren haag of door klimplanten. Die laat je dan overvloeien in een bloemenborder en dan naar je gazon.

Kruidentuin- en moestuin

Sterk geurende kruiden, zoals tijm, lavendel, munt, hysop, salie, rozemarijn en marjolein worden veel door vlinders bezocht. Ook erg in trek zijn de bloemen van braam, framboos, aardbei en doorgeschoten radijzen. Sommige vlinders houden van de nectar van peulvruchten, zoals de erwt en de tuinboon.

Koolwitjes leggen hun eitjes op kolen. De rupsen eten grote gaten uit de bladeren en eten het blad soms kaal tot op de nerf. Om te vermijden dat je kolenooft door een rupsenplaag mislukt, bedek je de koolgewassen met een gaas tegen insecten.

Overwinteringsplaatsen

Veel vlinders overwinteren als eitje, rups of poppen. Die zitten verstopt tussen planten, uitgebloeide stengels, in het strooisel onder dorre bladeren, in het gras of in de grond. Begin je tuin dus zeker niet op te ruimen voor de winter. In een kale, schoongeharkte tuin kan geen vlinder overwinteren. Laat al het dode plantenmateriaal tot in de lente staan. Wat daarna overblijft, kun je versnipperen en tussen de overblijvende beplanting laten verteren.

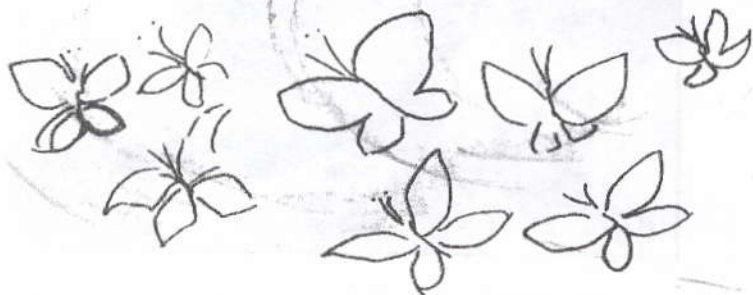
Belang van gifvrij beheer

Het grootschalig gebruik van bestrijdingsmiddelen is een van de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van dagvlinders. Bestrijdingsmiddelen doden niet alleen rupsen. Ook vlinders die even gaan uitrusten op een plant die met bestrijdingsmiddelen is behandeld, kunnen sterven. Gebruik dus zeker geen bestrijdingsmiddelen in je siertuin!

Beetje geluk

Of je veel of weinig vlinders naar je tuin kunt lokken is ook afhankelijk van de omgeving waarin je tuin ligt. Een tuin in een landschap met veel bloeiende planten zal meer vlinders op bezoek krijgen dan een ingesloten stadstuintje. Laat je echter niet ontmoedigen: in de allerkleinste stadstuin, zelfs in bloembakken zullen nectarrijke planten vrolijke fladderaars aantrekken.

*Bron : Evelyne Fiers
Website Velt*

Tuinvlindertelling 2008

Vorig jaar organiseerde Natuurpunt voor het eerst een telling van vlinders in de tuin. Door samenwerking met Wallonië werd bij bijna 5.000 gezinnen vlinders geteld. Ook dit jaar vindt de landelijke telling plaats en dit op 2 en 3 augustus. Meer info in het Natuur.blad of op de website (www.vlindermee.be)

Ook kan je zoals vorig jaar je aantalgegevens in je tuin per maand noteren op www.vlindermee.be

Natuurpunt Markvallei organiseert in het nationaal vlinderweekend ook enkele vlinderactiviteiten :

- vrijdagavond 1 augustus : nachtvlinders bekijken dmv een kwikdamplamp voor de Klapekster
- zondag 3 augustus : dagvlindertocht in Wortel kolonie

Wim Verschraegen

Atalanta op Leverkruid aan tuintje De Klapekster

(foto : Wim Verschraegen)

Amerikaanse vogelkers

1. Zeer korte inleiding.

In het artikelje over de Asputten heb ik het gehad over exoten. Een beetje meer uitleg over één van de soorten leek me wel nuttig. Ik heb dan gekozen voor de Amerikaanse vogelkers omdat deze soort problematischer is dan de Pontische rododendron.

Onderstaande tekst (prentjes van het internet) heb ik integraal gestolen van het rapportje:

- Bestrijding van Amerikaanse vogelkers in het Vlaamse bos: waar staan we anno 2007?, Bram CALLE, Ophélie ELIAT-ELIAT, Stephanie SCHELFHOUT en Ellen VAN DE VIJVER, Universiteit Gent, Academiejaar 2007-2008.

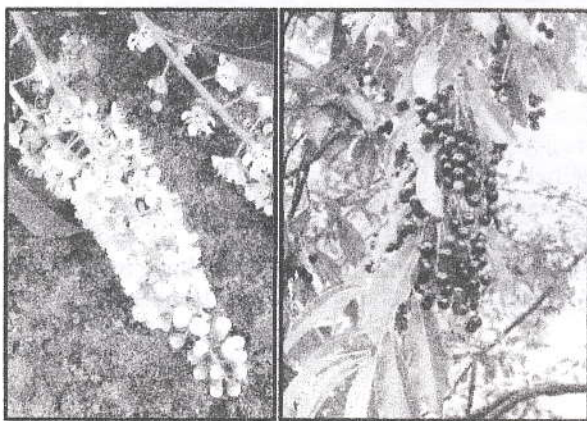
Daar het niet de bedoeling is de methode van bestrijding uit de doeken te doen volgen hieronder twee algemene hoofdstukken uit het rapport.

2. Beschrijving van de soort.

Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina* Ehrh.) of bospest is een loofboomsoort uit het geslacht *Prunus* van de familie Rosaceae. Amerikaanse vogelkers is inheems in Noord-en Midden Amerika, van Nova Scotia in Canada, langs het oostelijke deel van de VS tot Guatemala. In een specifiek gebied groeit hij optimaal: het Allegheny plateau in het noordwesten van Pennsylvania en het zuidwesten van de staat New York. Enkel hier komt Amerikaanse vogelkers voor als boom van 30 m hoog, met een conische tot piramidevormige kroon. In de rest van zijn natuurlijk verspreidingsgebied komt hij, net zoals in Vlaanderen, voornamelijk voor als struik.

Bij jonge bomen is de schors glad en roodbruin met smalle horizontale lenticellen; bij oudere bomen zijn zwarte plaatjes met opgekrulde randen aanwezig. De twijgen worden gekenmerkt door lichtgekleurde strepen, een bittere smaak en een doordringende geur, te wijten aan het biochemische proces cyanogenese. De kleine, groene, verspreid staande knoppen hebben schubben met een bruinrode rand. De enkelvoudige bladeren zijn 5 tot 12 cm lang, anderhalf maal zo lang als breed en hebben een gezaagde rand. De bovenkant is kaal, glanzend groen en leerachtig. Aan de onderkant van het blad is roodbruine beharing zichtbaar langs het basale gedeelte van de middennerf. De bladsteel is 1.5 cm lang en heeft 2 tot 4 klieren. De bladeren komen in de vroege lente uit en zijn tijdens de bloei maanden nog maar half volgroeid. Amerikaanse vogelkers bloeit later dan de in Vlaanderen inheemse gewone vogelkers (*Prunus padus* L.) Hij bloeit pas tijdens de maanden mei en juni met witte bloemen (diameter kleiner dan 1 cm) in trossen van 10 cm. De bloemen zijn korter gesteel en de trossen korter, dichter en meer opgericht dan die van de gewone vogelkers. De zwarte steenvruchten zijn 7 tot 9 mm groot en hebben een vrij gladde pit met een diameter van 6 tot 8 mm.

Amerikaanse vogelkers heeft een breed spectrum aan geschikte standplaatsen: van zonnige tot licht beschaduwde plaatsen en van droge tot vrij vochtige bodems met een min of meer zuur karakter. In Vlaanderen is Amerikaanse vogelkers frequent aanwezig op arme zandgronden door de vroegere aanplantingen van de soort. Op rijkere gronden ondervindt hij veel concurrentie van de al gevestigde inheemse

soorten en hij komt nagenoeg niet voor onder schaduwboomsoorten zoals beuk (*Fagus sylvatica* L.) haagbeuk (*Carpinus betulus* L.) en esdoorn (*Acer pseudoplatanus* L.).

Amerikaanse vogelkers reproduceert zich zowel seksueel via zaden als vegetatief via het uitlopen van adventiefknoppen. De zaadproductie is hoog. In optimale lichtomstandigheden produceert een boom gemiddeld 7814 zaden per jaar; in de schaduw is de productie beduidend lager, onafhankelijk van de leeftijd van de boom. De zaadproductie begint op de leeftijd van vijf tot zeven jaar, terwijl uitlopers op een afgezette stam al na drie jaar terug zaad dragen. Het grootste deel van de zaden valt binnen de 5 m van de zaadbron (barochorie). Frugivore vogels staan in voor langeafstandsverbreiding, voornamelijk Vlaamse gaai (*Garrulus glandarius*), lijsters (*Turdidae* spp.) en houtduif (*Columba palumbus*). Het patroon van de verbreiding wordt hier beïnvloed door de structuur van het landschap: een groot deel van de zaden komt bijvoorbeeld terecht onder roestbomen. In open gebieden is de verspreidingsafstand groter dan in gesloten bossen.

De kiemkracht van het zaad kan lang bewaard blijven, maar het merendeel van de zaden in de zaadbank kiemt binnen de drie tot vijf jaar. Zaden die het spijsverteringskanaal van vogels hebben doorlopen, hebben een hogere kans op kieming. Amerikaanse vogelkers stelt geen hoge eisen aan het kiembed. De overlevingskans van zaailingen jonger dan vier jaar is laag, oudere vogelkersen vertonen een hoge overleving. Zaailingen hebben 58 tot 80% licht nodig om te overleven, terwijl jonge boompjes

met 21 tot 47% voldoende hebben. In gunstige omstandigheden kent Amerikaanse vogelkers een sterke jeugdgroei: hij kan tot 50 cm groeien tijdens zijn eerste levensjaar. In ongunstige omstandigheden is de groei minimaal; de overleving blijft echter aanzienlijk: er wordt een bank van persistente juvenielen gevormd. Amerikaanse vogelkers is in staat beschadiging te overleven door scheutvorming.

3. Amerikaanse vogelkers als invasieve exoot.

3.1 Historiek van de introductie in Europa

Amerikaanse vogelkers werd voor verschillende redenen in Europa geïntroduceerd, als een van de eerste uitheemse soorten. De meest massale aanplantingen waren in België, Nederland en Duitsland. De soort komt echter ook voor in Noord-Frankrijk, Denemarken, Noord Italië, Oostenrijk, Tsjechië, Polen, Hongarije en Roemenië. Vanaf het begin van de 17^e eeuw werd Amerikaanse vogelkers als sierplant sporadisch in tuinen en parken aangeplant. In de bosbouw werd Amerikaanse vogelkers pas vanaf de late 18^e eeuw gebruikt, evenwel met weinig succes. De verwachtingen ten aanzien van productie van kwaliteitshout zoals in zijn herkomstgebied werden op arme en droge zandgronden immers niet ingelost. Grootschalige introductie begon in de eerste helft van de 20^e eeuw toen stuifzanden en heidegebieden bebost werden met dennen, vooral grove den (*Pinus sylvestris* L.) en Corsicaanse den (*Pinus nigra* var. *Corsicana* Loudon). Om de verzuring van de bodem in deze plantages tegen te gaan of te vertragen, werd Amerikaanse vogelkers aangeplant omwille van de lage C/N-ratio in zijn bladeren en zijn goede groei op arme zandbodems. De bodemverbeterende effecten van het strooisel werden tot nog toe echter niet aangetoond. Verder werd Amerikaanse vogelkers ook aangeplant als brandpreventie in deze brandgevoelige plantages, als windbreking en als schuilmogelijkheid voor wild.

In Vlaanderen werd de aanplanting van Amerikaanse vogelkers in bosverband gestopt rond 1950. Tegen dan stond de soort bekend als 'bospest' gezien haar woekerende karakter. De alomtegenwoordigheid van Amerikaanse vogelkers op droge en arme zandgronden in de provincie Antwerpen en Limburg is te wijten aan de massale aanplantingen en zou slechts ten dele het gevolg zijn van zijn invasieve karakter. Sinds 1970

investeren de overheid, NGO's en particulieren jaarlijks in Amerikaanse vogelkersbestrijding. In de jaren 70 werd geloofd dat deze soort volledig uitgeroeid kon worden; nu is echter duidelijk dat Amerikaanse vogelkers deel uitmaakt van de Vlaamse flora. Nu wordt er overgegaan van volledige bestrijding naar beheer(sing).

3.2 Problematiek rond Amerikaanse vogelkers als invasieve exoot.

Introducties van exotische planten of dieren hebben een grote impact op het ecosysteem in kwestie. Invasieve soorten vormen de op een na grootste bedreiging (na verlies van habitat) voor het behoud van biodiversiteit. Zo vormt Amerikaanse vogelkers bijvoorbeeld een dichte onderetage die competitief is naar licht toe. De spontane verjonging van andere, al dan niet gewenste, boomsoorten komt hierdoor in het gedrang. Aaneengesloten bedekkingen met Amerikaanse vogelkers leiden ook tot economische nadelen, zoals bijvoorbeeld een toename van de exploitatiekosten met 40%.

De massale aanplanting van Amerikaanse vogelkers in dennenbossen op arme zandgronden gaf de soort een voorsprong op inheemse struiksoorten zoals wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia* L.) en sporkehout (*Rhamnus frangula* L.), die niet of nauwelijks werden aangeplant. De snelle kolonisatie van nieuwe gebieden wordt toegeschreven aan het invasieve karakter van Amerikaanse vogelkers, gekenmerkt door de hoge zaadproductie, de efficiënte zaadverbreiding door vogels, de opbouw van een zaadbank en een bank met persistente zaailingen, de snelle jeugdgroei, de scheutvorming bij beschadiging en de bescherming tegen begrazing.

De opbouw van een zaadbank en een bank van persistente juvenielen, samen met de snelle jeugdgroei onder goede lichtcondities zorgen ervoor dat Amerikaanse vogelkers snel vrijgekomen ruimte kan koloniseren, bijvoorbeeld bij dunningen en omvormingen van naald- naar loofbos. Daarnaast bemoeilijken de hoge zaadproductie en het moeilijk te voorspellen karakter van de zaadverbreiding door dieren de bestrijding van de soort.

Zoals alle soorten binnen het *Prunus*-geslacht bevat Amerikaanse vogelkers cyanogene glycosiden. Bij kneuzing van het plantweefsel, onder andere bij kauwen, wordt het giftige blauwzuur (HCN) vrijgesteld.

Vergiftiging van herbivoren, zoals ree (*Capreolus capreolus*), door het eten van Amerikaanse vogelkers komt niet frequent voor, gezien de soort gemeden wordt wegens de bittere smaak. In Europa heeft de soort geen rechtstreekse vijanden en kan hij dankzij zijn pionierseigenschappen explosief groeien in Vlaanderen, in tegenstelling tot in Amerika waar deze boom in toom gehouden wordt door de bodemschimmel *Pythium*.

Tot slot zou Amerikaanse vogelkers een allelopathische invloed uitoefenen door middel van glucose-benzonaat in het blad, waardoor benzoëzuur kan worden gevormd, dat de groei remt van kiemplanten en mycorrhizaschimmels.

Bart Hoeymans

*Ik lig op mijn rug in het gras
te genieten van de geluiden om me heen
ik sluit mijn ogen en alles wordt stil
een aangename stilte die me meeneemt
naar een oase van innerlijke rust
een rust waarin ik mij open en vrij voel
zwevend als een vogel in de lucht
een rust waarin ik mij zuiver en mooi voel
schitterend als een bloem in het veld
een rust waarin ik mij speels en levendig voel
fladderend als een vlinder van struik tot struik
plots valt er een regendruppel op mijn hoofd
en ik keer terug naar waar ik was
ik lig hier op mijn rug in het gras*

Vicky Mertens

ACTIVITEITENKALENDER

Dinsdag 8 juli 2008

VERGADERING VERENIGINGSWERKING

Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.00 uur

Verantwoordelijke: Ingrid Brosens (03.314.47.75)

Organisatie: Natuurpunt Markvallei

16 tot 26 juli 2008

KAMP JNM

JNM trekt dit jaar naar Nismes, 15 km onder Phillippeville. 't Is een zeer mooie streek en er is een rivier vlak naast de kampwei (waar je goed in kan spetteren)

Het kamp is...

- van 16 juli tot 21 juli: speciaal voor piepers. (deelnamegeld €50)

- van 21 juli tot 26 juli: ini/ begeleiding kamp. (deelnamegeld €50)

- van 16 juli tot 26 juli (10 dagen): ini/begeleiding die alles willen. (€ 100)

Inschrijven? Stort het bedrag op het rekeningnummer: 414-6083721-14 met vermelding van de naam van de pieper/ini en de datum (16-21 juli, 21-26 juli of 16-26 juli). Het kampboekje volgt na de inschrijving.

Organisatie: JNM Markvallei

Vrijdag 1 augustus 2008

NACHTVLINDERTELLING

Deze avond stellen we nog eens onze lamp op om de nachtvlinders te tellen en vooral te bewonderen.

Waar ? Wanneer? De Klapekster om 21.00 uur.

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen – (03.314.47.75)

Organisatie: Napuurpunt Markvallei

Zondag 3 augustus 2008

DAGVLINDERTOCHT

Vlinder mee op zoek naar de dagvlinders!

Waar ? Wanneer? Om 14.00 uur aan de Klapekster.

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen – (03.314.47.75)

Organisatie: Napuurpunt Markvallei

Dinsdag 12 augustus 2008 VERGADERING VERENIGINGSWERKING

Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.00 uur

Verantwoordelijke: Ingrid Brosens (03.314.47.75)

Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Zaterdag 30 augustus 2008**WANDELSCHAKEL**

Iedereen kent de fiets-schakel op de laatste zondag van augustus. Dit jaar wil Toerisme Kempen op 3 plaatsen ook een wandelschakel inrichten in samenwerking met Natuurpunt, en één van deze drie plaatsen is ons Natuurhuis De Klapenster.

Waar ? Wanneer? De Klapenster vanaf 8.00 uur.

Verantwoordelijke: Drej Oomen (03 315 02 45)

Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Zaterdag 30 augustus 2008**NACHT VAN DE VLEERMUIS**

Om deze drukke dag te besluiten gaan we 's avonds nog een vleermuizenwandeling maken. Bij goed weer is dit een fascinerende belevenis bij Bootjesven.

Waar ? Wanneer? De Klapenster om 21.00 uur.

Verantwoordelijke: Drej Oomen (03 315 02 45)

Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Zondag 31 augustus 2008**STRIJBEEKSE SPRINKHANENPRET**

Aangezien de sprinkhanen nu op volle toeren springen, vliegen en krassen, is dit dé uitgelezen moment om dat allemaal eens wat van naderbij te gaan bekijken!

Waar ? Wanneer? Kerk van Meerle om 13.30u (tot 17.00u)

Meebrengen? Fiets, drinken, potjes, netje, loep, insektenboek, ...

Verantwoordelijke: Arnold Wittenberg (03 315 00 17)

Organisatie: JNM Markvallei

dinsdag 2 september 2008**BESTUURSVERGADERING NP + JNM**

Waar? Wanneer? De Klapenster om 20.00 u

Verantwoordelijke: Drej Oomen (03 315 02 45)

Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Zondag 7 september 2008**ZONDAGSWANDELING**

Deze morgen trekken we naar het Turnhouts vennengebied en de Hoogmoerheide.

Waar ? Wanneer? Kerkplein Merksplas om 9.00 uur.

Verantwoordelijke: Jack Govaerts (03.315.71.85)

Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Dinsdag 9 september 2008

VERENIGINGSVERGADERING

Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.00 uur

Verantwoordelijke: Ingrid Brosens (03.314.47.75)

Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Zondag 14 september 2008

KUNST IN DE KLAPEKSTER

In het kader van ambachten en kunst in de Klapekster komt deze namiddag de kunstkring van Brecht onder leiding van Joor Verhoeven aquareleren. Het wordt zeker de moeite om eens een bezoek te brengen aan ons lokaal vandaag. Misschien maakt men wel een snelportret van u.

Waar ? Wanneer? De Klapekster vanaf 13.00 uur.

Verantwoordelijke: Ria Van Aelst (03.315.74.41)

Organisatie: Natuurpunt Markvallei.

vrijdag 19 september 2008

DEAD-LINE BIETEUT

Artikels moeten binnenkomen bij Wim Verschraegen.

Vrijdag 3 oktober 2008

FOTOLEZING

We beginnen vandaag onze reeks fotolezingen voor deze winter.

Bezoekers van vorig jaar weten dat het steeds de moeite loont om eens te komen kijken.

Waar ? Wanneer? 20.00 uur in De Klapekster.

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03.314.47.75)

Organisatie: Natuurpunt Markvallei

Zondag 5 oktober 2008

ZONDAGSWANDELING

We trekken weer de grens over naar Zundert. We brengen een bezoek aan het mooie gebied van de Pannenhoeve. Let op: in verband met het trektellen heeft deze wandeling in de namiddag plaats.

Waar ? Wanneer? Vredesboom Meer om 13.00 uur.

Verantwoordelijke: Jack Govaerts (03.315.71.85)

Organisatie: Natuurpunt Markvallei

JNM-ers opgelet ! Jullie leiding zal de activiteitenkalender nog aanvullen in augustus.

Hou de JNM-Markvallei website in de gaten.

Schakel met ons mee !

Natuurpunt Markvallei pakt op het einde van de vakantie, samen met TPA (Toerisme Provincie Antwerpen) uit met een primeur: de Wandelschakel.

Wandelen met **De Schakel** zaterdag 30 augustus

Van harte welkom op de eerste Wandelschakel! Op zaterdag 30 augustus kan je ook al wandelend genieten van de Antwerpse Kempen. Natuurpunt stelt drie bijzondere wandellocaties voor.

En één ervan is dus Wortel Kolonie.

HOOGSTRATEN

De voormalige landloperskolonie die in 1822 werd ingericht voor noodlijdende families ademt geschiedenis uit. De statige dreven, de gevangenis, de landloperboerderij en het landloperkerkhof nemen je mee naar een bijzonder stukje verleden. De enthousiaste ploeg van natuurpunt-afdeling Markvallei stippelde 4 bewegwijzerde wandelingen voor je uit van 3, 5, 10 en 15 km. Laarzen zijn voor het traject van 15 km aanbevolen.

Je kan voor deze wandelingen vrij vertekken tussen 08.00 u. en 17.00 u. Om 10.00 u. en 14.00 u. kan je er met een natuurgids op uit voor een geleide wandeling van ongeveer 10 km. Om 21.00 u. kan je ook nog deelnemen aan een mysterieuze vleermuizenwandeling. Een livebandje brengt sfeer.

Na je wandeling kan je aanschuiven voor een drankje en heerlijke pannenkoeken. Kinderen kunnen op kindermaat van de natuur genieten en kunnen zich laten omtoveren tot prinses, prinsessen of zelfs een vleermuis !

Wandelpunt Bezoekerscentrum De Hoogstraten

Kolonie 11, 2020 Wield (Hoogstraten)

Info: Natuurpunt, tel. 03 435 02 11 of

03 43 50 50 50 of info@natuurpunt.be

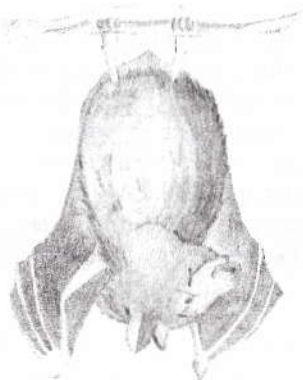
Je wordt dus van harte uitgenodigd om deel te nemen. Misschien wil je ook een handje komen toesteken? Aarzel dan niet om je naam op te geven bij Pol Vandersteen .
(pol.vandersteen@skynet.be)

vaca
natuur
rapport

parkeerwachter ledenwerving promotiestand bewegwijzering
(vrijdag) bewegwijzering controleren gidsen tappers obers
toogaanvuller afwassers broodjes/soep/yscreem backstage
keuken inspringers ehbo toezicht springkasteel schminkster
waterbeestjes powerpoint opruimers wc toezicht

En ... Europese Nacht van de Vleermuis

Op 30 augustus organiseren we ook onze jaarlijkse Nacht van de Vleermuis. De gidsen Dimitri Van Pelt en Jorn Van den Bogaert leiden geïnteresseerde natuurliefhebbers door de kolonie rond op zoek naar vleermuizen.

De kolonie is een vleermuizengebied bij uitstek. De dwergvleermuis, laatvlieger, grootoorvleermuis en watervleermuis kan je bijna met honderd procent zekerheid waarnemen. Met behulp van batdetectors kan je de beestjes ook "horen" en het jagen van de watervleermuis boven het wateroppervlak blijft een onvergetelijke ervaring. Laarzenbij nat weer en een zaklamp zijn handig. We starten om 21 uur met de wandeling aan de Klapekster.

Soms ervaart men vleermuizen in huizen als problematisch. Meestal is onwetendheid hier de oorzaak van, men is bang voor eventuele beschadigingen die de diertjes zouden kunnen aanrichten. Het geven van duidelijke informatie is gewoonlijk al voldoende om die ongerustheid weg te nemen.

Het grootste misverstand is het verhaal dat vleermuizen in je haar vliegen. Niet dus, door hun echolocatiesysteem weten ze je haarbos altijd perfect te ontwijken. Vleermuizen zijn ook totaal niet agressief, ze zullen je alleen proberen bijten als je ze vastpakt. Een beet van een vleermuis kan wel ziektekiemen overdragen. Zo zijn een zeer klein aantal individuen van twee vleermuisensoorten (de laatvlieger en de meervleermuis) besmet met hondsdoelheid. Daarom neem je best geen zieke of gewonde vleermuis vast met de hand, maar verwittig je best iemand van de vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt (Dimitri Van Pelt: dimitri.vanpelt@ua.ac.be) of het erkend vogelopvangcentrum in Zundert (Stichting Vogelrevalidatiecentrum Zundert, Luitertweg 36 a, 4882 TD Zundert - tel: 076 5974165 -email: info@vrczundert.nl) . Je kan wel een vleermuis vastnemen met een handdoek of iets dergelijks. Ziektekiemen worden enkel overgebracht door aanraking.

Vleermuizen of vleermuizenkolonies in huizen veroorzaken over het algemeen weinig problemen. Vleermuizen zijn ongevaarlijk. Ze maken geen nest en knagen ook niet aan isolatie of balken. Geurhinder komt slechts zeer zelden voor. De meest voorkomende huisbewoner is de dwergvleermuis. Haar favoriete plaatsjes zijn spouwmuren en rolluikkasten, spleten onder dakpannen, achter gevelbekleding, ...Onder de uitvliegopening kan je soms kleine uitwerpselen terugvinden. Ze bestaan uit restjes van insectenpoten en dekschilden, en zijn een prima meststof voor in de tuin.

Het ondoordacht verwijderen van kolonies of dichtmaken van uitvliegopeningen zorgt zeer vaak voor stankoverlast van kadavers van ingesloten dieren en achtergebleven jongen. Dit wordt dan ook ter eerste afgeraden. Het is bovendien bij wet verboden.

Meer informatie omtrent problemen met vleermuizen en eventuele oplossingen is te vinden op www.vleermuizeninfo.be/Problemen.htm.

Cursus Natuurgids Wortel

In samenwerking met het CVN organiseert Natuurpunt Markvallei de cursus Natuurgids.

Wil u inzicht verwerven in de natuur en in staat zijn dit inzicht aan anderen door te geven? De cursus natuurgids leert u de natuur herkennen, begrijpen en vertalen. Gespecialiseerde kennis of vaardigheden komen niet aan bod, wel verwerft u een ruime algemene kennis van natuur en milieu. Van deelnemers wordt een minimale voorkennis verwacht. De cursus omvat een dertigtal bijeenkomsten, waarvan zowat de helft excursies, gespreid over één jaar. Wie deelneemt en een opdracht volbrengt kan bovendien het attest natuurgids behalen. Na deze cursus heeft u voldoende algemene natuurkennis en vaardigheden om alleen of met een groep de natuur in te trekken.

Onze cursus start op 1 oktober 2008 en loopt tot 24 juni 2009. De theoretische lessen vinden plaats op woensdagavond in de Klapekster, telkens van 19.30 tot 22.30.

De excursies zijn gepland op zondag van 09.00 tot 12.00.

De theoretische lessen worden verzorgd door het CVN waarvan Dreyer 2 voor zijn rekening zal nemen. De excursies worden door NP Markvallei begeleid en sommigen door andere NP afdelingen of het agentschap voor Natuur en Bos.

Folders over de cursus zijn beschikbaar in de Klapekster met de concrete data en excursieplaatsen.

Wim Verschraegen

Nieuwe fototentoonstelling polyvalente ruimte

Zoals vorig jaar gaan we ook dit najaar de beste natuurreisfoto's van onze leden tentoonstellen.

Deze kunnen tot 15 september ingezonden worden in de hoogst mogelijke kwaliteit naar verschraegen.wim@telenet.be

Wim Verschraegen

Lezingen 2008 - 2009

Noteer alvast de data van de lezingen voor dit winterseizoen in de Klapekster. Telkens vanaf 20.00u

Het volledige programma volgt in de volgende bieteut.

Vrijdag 3 oktober
Vrijdag 17 oktober
Vrijdag 31 oktober
Vrijdag 14 november
Vrijdag 28 november
Vrijdag 12 december

Vrijdag 16 januari
Vrijdag 6 februari
Vrijdag 20 februari

Waarnemend Vlaanderen zat duidelijk te wachten op een centrale invoersite. Vanaf de dag van de lancering stromen de waarnemingen letterlijk binnen. In het weekend worden er tot 2000 waarnemingen per dag ingevoerd. In totaal werden tot dusver bijna 40.000 waarnemingen gemeld. Vaak zaken die anders verloren waren gegaan. Want met het systeem kunnen alle soortengroepen (vogels, vlinders, planten, zoogdieren, amfibieën, enz ...) snel worden doorgegeven. En ook waarnemingen van algemene soorten, die vroeger al wel eens door de mazen van het inventarisatienet glipten.

De openbaarheid van waarnemingen.be is de kracht van het systeem, maar houdt in sommige gevallen ook risico's in. Daarom worden kwetsbare soorten 'vervaagd' en dus niet openbaar vermeld. Aan de gebruikers wordt gevraagd om er zelf voor te zorgen dat gevoelige situaties van niet als kwetsbaar aangeduide soorten worden beschermd. Bijvoorbeeld broedgevallen kunnen bij het invoeren onder embargo worden geplaatst tot na het broedseizoen. Pas dan worden de gegevens zichtbaar. De optie Vervaging tot km niveau aanklikken op het invoerscherm zorgt ervoor dat niet de exacte puntlocatie wordt getoond, maar wel de gebiedsnaam en de waarnemer. Dit dus niet gebruiken indien je liever niet wenst dat het gebied bekend is. Onder embargo zijn waarnemingen het sterkst afgeschermd. Tenslotte kan er gevraagd worden om een bijkomende vervaging in te stellen voor bepaalde soorten in bepaalde gebieden. Meer info over vervaging vindt je in dit document. http://waarnemingen.be/download/Vervaging_be.pdf

Enkele tips om te beginnen:

- als je op waarnemingen.nl al was geregistreerd, dan kan je dat login en paswoord normaal ook gebruiken voor waarnemingen.be.
- tot voor kort stond de taal in het Engels ingesteld. Dit kan je gemakkelijk oplossen door in de rechterbovenhoek op het Belgische vlagje te drukken en vervolgens Nederlands kiezen. Dit zou momenteel wel moeten verholpen zijn.
- Als je een waarneming intypt volstaat het om gewoon de eerste letters van het woord in te geven. De site geeft dan automatisch alle

mogelijkheden dat er nog zijn. Hierdoor kan je de invoertijd van een waarneming aanzienlijk verkorten.

- Eigen waarnemingen kan je steeds opnieuw raadplegen en in verschillende formaten downloaden via het menu Mijn Waarnemingen.be. Bijvoorbeeld als .kml file voor Google Earth, waarna je ze kan visualiseren op je scherm.
- of het aanmaken van daglijsten, die je via kladblok snel kan plakken in e-mails of op forums (bv birds noorderkempen).

Tot slot nog even melden dat het voor verschillende soortengroepen een bijzonder slecht jaar blijkt te zijn. Blijkbaar beginnen de veranderingen in het klimaat hun tol te eisen. Belangrijk dus om dit te documenteren. Alle losse natuurwaarnemingen zijn welkom op www.waarnemingen.be, ook van 'algemene' soorten.

Dus bij deze een warme oproep aan iedereen om zich even te registreren en al je natuurwaarnemingen doorgeven op de site. Dus ook de citroenvlinder in de tuin of de 3 merels die dagelijks uw gazon onveilig maken. Die zijn even waardevol als een zeldzame vogel of plant.

Voor meer info kan je terecht bij Stijn Leestmans:
stijnleestmans@hotmail.com

Vrienden van de natuur

ik was de linde toegedaan maar eerder ook de beuken in min was ik
met de eiken en 't overspel
bracht mij naar de wilgen waar ik mij beknotte
toen zij hun kronen streken
maar in nam mij
de waardin
die achter het knotveer dranken dreef
zo gul van slok en in haar schenken onbedaarlijk
klonk zij als golfslag van een kribbende rivier
en 't sloeg het bijlen van de bomen

B. Zwaal

Choeffe

Toen we op een avond bezoek brachten aan de Klapekster was onze verbazing groot toen voor het egelshuisje in de stapelmuur een gedaante verscheen. Er stond een klein, nietig ventje voor de ingang. Toen we deze nader bekeken was het een klein kaboutertje.

Deze vertelde ons dat hij een nakomeling is van onze bekende tuinzwerwer. Na vele omzwervingen had hij zijn vader teruggevonden. Ze zouden al een tijdje samen aan de Klapekster rondhangen.

Hij is een Duvel groot ...

... en zijn naam is Choeffe

Ondertussen heeft hij zijn echte 'Choeffesoutfit' aangetrokken en zou hij volgens de laatste berichten zoals zijn vader destijds een echt tuinzwerwersbestaan aan het opbouwen zijn. Let dus goed op want groot is hij niet. Wie heeft hem nog gezien ?

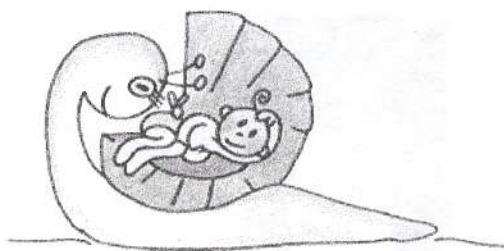
De tuinzwerversspotters !

Snaken van de natuur

Stappe stappe stap
lekker spelen buiten.
Takke takke tak
regen op de ruiten.

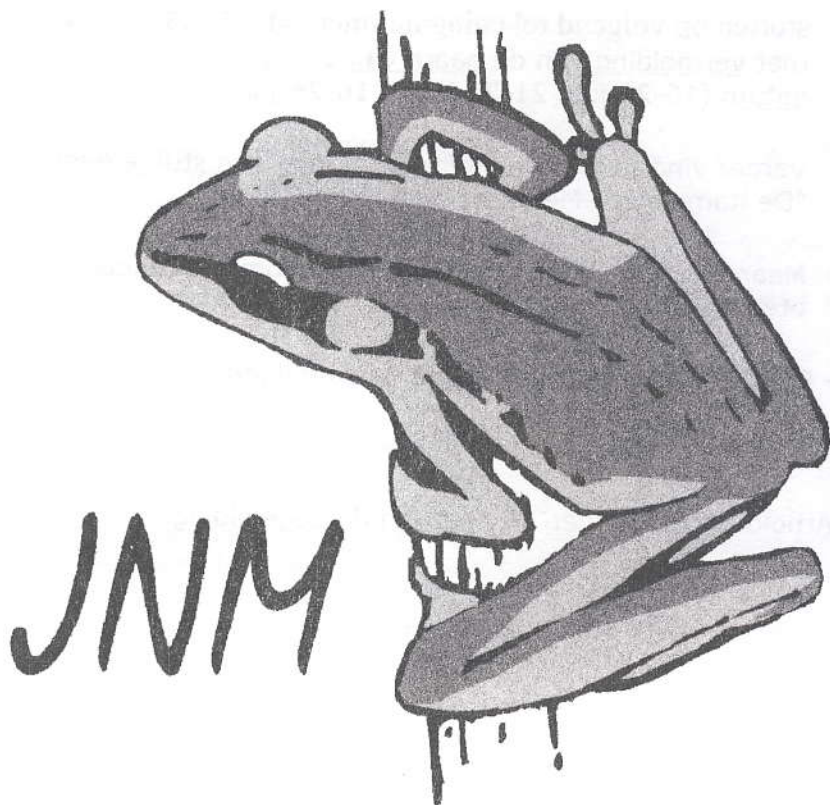
Knusjes thuis
op mijn gemak,
ik ben een kleine
huisjesslak.

Jan van Coillie

Piniteut.

JNM markvallei

Dag JNM-ers,

Het schooljaar loopt weeral op zijn einde. Voor de meeste zijn de examens, grote toetsen, ... net gedaan.

Tijd voor een welverdiende zomervakantie! En uiteraard geen zomervakantie zonder het mega afdelingskamp te Nismes van 16-26 juli.

- Vergeet jullie niet in te schrijven! (Door € 50 of €100 te storten op volgend rekeningnummer: 414-6083721-14 met vermelding van de naam van de pieper/ini en de datum (16-21 juli, 21-26 juli of 16-26 juli).
- Verder vind je in deze pinitent ook nog een stukje over "De Kameleon". Met dank aan Tinne S.
- Maar ook vind je in deze pinitent waarom we vegetarisch eten op kamp.
- En tenslotte zijn er ook nog 2 aankondigen.

Tot de volgende!

Arnold Wittenberg en de rest van de begeleiding.

Aankondigen

PIEPERS => Trollenfeest: vrijdag 26 tot zondag 28 september.

Wil je tijdens het schooljaar die leuke zomerkampsfeer

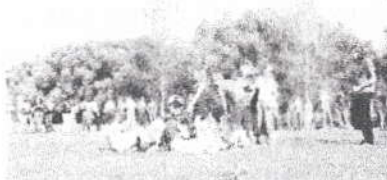

opnieuw beleven? Dan is het
TROLLENFEEST iets voor jou!
Iedere nazomer (het laatste
weekend van september)
krijgen alle piepers die dat
willen de kans om elkaar
terug te zien. Maar er is
natuurlijk meer: jullie kunnen
die toffe / sexy / lieve /

slimme / wilde / favoriete 'begelei(ij)ders' van jullie nog
eens onder handen nemen. Drie dagen lang dompelen ze
jullie onder in een fantastisch spektakel op een prachtige
locatie!

INI'S => Ini-nazofé: vrijdag 26 tot zondag 28 september.

Als rasechte ini ben je wellicht ingeschreven voor één van de fantastische inikampen. En omdat wij nu al weten hoe fantastisch die inikampen zullen zijn, hebben we een voorstel voor jullie. Pak jullie agenda alvast en hou een plaatsje vrij voor deze spetterende gebeurtenis: het Ininazofé! Het

Ininazofé is de ideale overgang van het Trollefeest naar het Nazofé. In de namiddag zijn er excursies, naar allerhande fijne gebiedjes in de omgeving! Een vegetarisch feestmenu staat op het programma, om uw vingers van af te likken. 's Avonds is het tijd voor de foto's van onze zomerkampen en daarna volgt natuurlijk het supertoffe, megabangelijke fruitsapbal, nog veel beter dan vorig jaar!

Voila, dit waren de 2 aankondigen. Ikzelf ga zoals vorig jaar naar het TROLLENFEEST. Ik hoop dat er dit jaar ook jonge Markvalleirs zullen meegaan. Je moet niet per se een zomerkamp van JNM nationaal hebben gedaan om mee te mogen op het TROLLENFEEST.

Arnold

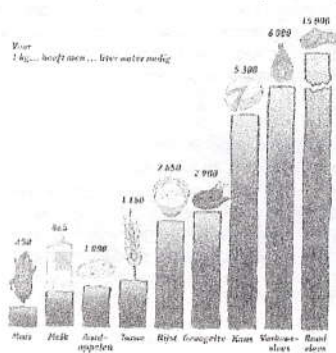

Eten op JNM kamp betekent vegetarische maaltijden. Met dit kort stukje willen we even ingaan op de verschillende redenen waarom JNM deze keuze maakt. De foers van JNM zorgen voor uitgebalanceerde maaltijden. Aardappelen, groentjes en een burger als vervanging van vlees zal je niet zo snel in je gamel vinden. Er wordt rekening gehouden met de verschillende voedingsstoffen, zodat iedereen genoeg energie binnen krijgt om zich weer een hele dag te smijten in het kampeven. Onze foers krijgen een kookmap ter beschikking met allerlei recepten, uitgekozen door JNM en VELT (Vereniging voor ecologische leef- en teeltwijzen).

Voor het milieu

Alarmerende berichten wijzen op de hoge tol die de huidige methoden van de bio-industrie eisen van de natuur. We kampen niet alleen met milieuproblemen die rechtstreeks voortvloeien uit de overbevolking; ook de miljarden dieren die we kweken om deze mensen te voeden verzwaren de ecologische voetafdruk (= de oppervlakte aarde die nodig is om te voorzien in de levensstijl van een persoon, stad of land.) enorm!

Denken we maar aan het *mestprobleem* waarmee boeren uit onze streken erg verveeld zitten. Mest bevat veel stikstof en fosfor. Deze mestoverschotten komen voort uit het feit dat landbouwbedrijven geen gesloten kringloop meer vormen. Een veeboer koopt het voeder voor zijn dieren uit het buitenland, aangezien er in België

niet genoeg grond is om al het voeder voor onze veestapel te kweken. Hierdoor kan de boer zijn mest niet juist verspreiden over onze velden met een mestoverschot tot gevolg. De stikstof, fosfor en ammoniak in de mest worden via regenwater naar het grondwater of oppervlaktewater vervoerd. Dit brengt verzuring en vervuiling met zich mee. Daar bij komt dat dierlijke mest ook zware metalen bevatten die als residu in ons voedsel terecht kan komen. Het mestprobleem is dus een grote bedreiging voor ons milieu. De uitstoot van methaan, een broeikasgas, door de veeteelt komt er nog eens bovenop.

De veeteeltsector vervuult niet enkel maar verbruikt ook enorme hoeveelheden water. Om een kilo tarwe te telen heeft men 900 liter nodig, voor een kilo soja 2.000 liter, voor een kilo rundvlees is dit echter 100.000 liter! Voor sommige streken is dit rampzalig en draagt bij aan de verwoestijning.

In Zuid- en Centraal-Amerika vindt een massale *ontbossing* voor het telen van veevoeder en voor graasgronden voor runderen plaats. De catastrofes van de

JNM Convo aanhangsels

eroderende vruchtbare gronden zijn daar het directe gevolg van, die dan weer leiden tot verwoestijning.

Tenslotte wijzen we nog op het verlies van de *biodiversiteit* door vleesproductie. Naast het verdwijnen van planten- en diersoorten door verzuring, vermessing en ontbossing is het ook zo dat hoe meer ruimte er in gebruik wordt genomen door de veehouder, hoe minder plaats er overblijft voor natuur.

Uit sociaaleconomische overweging

Meer dan 800 miljoen mensen op deze wereld zijn ondervoed. Minder vlees eten kan een stap betekenen in de richting van een duurzame oplossing voor de hongerproblemen. Voor de productie van vleesvervangers is immers minder grond nodig dan voor vlees. Indien we op één hectare vruchtbare grond een gewas kweken met een hoog eiwitgehalte zoals peulvruchten, levert dit ons 300 à 550 kg eiwitten op. Indien we op diezelfde hectare veevoedergewassen verbouwen om dieren te voeden en vervolgens te slachten levert dit ons 45 à 60 kg eiwitten op. We kunnen dus besluiten dat plantaardig voedsel ongeveer tien keer zo veel eiwitten per hectare oplevert in vergelijking met vlees. Met andere woorden, met een hectare peulvruchten kunnen ook tien keer zo veel mensen gevoed worden als met een hectare veevoedergewassen. Boeren kunnen dus ook honger lijden, want ze telen velden vol monoculturen (één soort gewas) van veevoeder op hun velden. Dit enkele gewas volstaat niet om in hun dagelijkse behoeften te voorzien.

Daarbij komt ook nog dat indien heel de wereld het Westers eetpatroon zou volgen, we niet zouden toekomen met één aarde (zie ecologische voetafdruk hier boven).

Vegetarisme is natuurlijk niet de oplossing voor het wereldwijde voedselprobleem. Veel hangt ook af van de problematische Noord-Zuidverhouding en van politieke factoren. Toch is de sociaaleconomische overweging een beweegreden om vegetariër te worden en zo positie in te nemen in dit mondiale vraagstuk.

Voor het dierenwelzijn

Sommigen zijn vegetariër uit ethische overwegingen. Men protesteert tegen de wijze waarop dieren, voornamelijk in de agro-industrie, behandeld worden als rechteloze "dingen". De rechten van de dieren worden geschonden, zo zitten ze vaak in te kleine kooien, wordt een deel van de bek van kippen afgeknipt Bovendien wordt vaak de link niet meer gelegd tussen een keurig in plakjes gesneden salamiworst en een varken. De agro-industrie voorziet in onze vleeshonger en dit ten koste van elke levenskwaliteit van de betrokken dieren. Wrede methodes zoals het opsluiten van jonge kalveren en kippen in legbatterijen zijn daar sprekende voorbeelden van.

Voor je gezondheid

Sommige mensen kiezen dan weer uit gezondheidsoverwegingen voor een vegetarisch voedingspatroon. Als men gevarieerd en evenwichtig vegetarisch eet, is deze voedingswijze negen op de tien keer gezonder dan onze traditionele keuken waar vlees centraal staat. De voordelen zijn hoofdzakelijk te danken aan de onverzadigde in plaats van verzadigde vetten, het lager gehalte aan cholesterol en meer vezels door meer fruit en groenten. We bespreken de gezondheidsaspecten van vegetarisme later.

De kameleon

Om zich te verdedigen heeft de kameleon noch scherpe tanden, noch giftige klauwen. Om aan zijn vijanden te ontsnappen, moet hij rekenen op zijn onbeweegelijkheid en zijn camouflage. Men heeft lang gedacht dat de kameleon van kleur kon veranderen om minder op te vallen tegen de achtergrond. Nu weet men dat dit niet zo is. Wat die snelle kleurveranderingen teweegbrengt, zijn lichamelijke of emotionele prikkels: warmte of koude, angst of boosheid... Bij een grote hitte en in rust is de kleur vrij licht. Daalt de temperatuur, dan kleurt de huid donkerder. Maak je de kameleon kwaad dan kleurt hij bijna zwart!

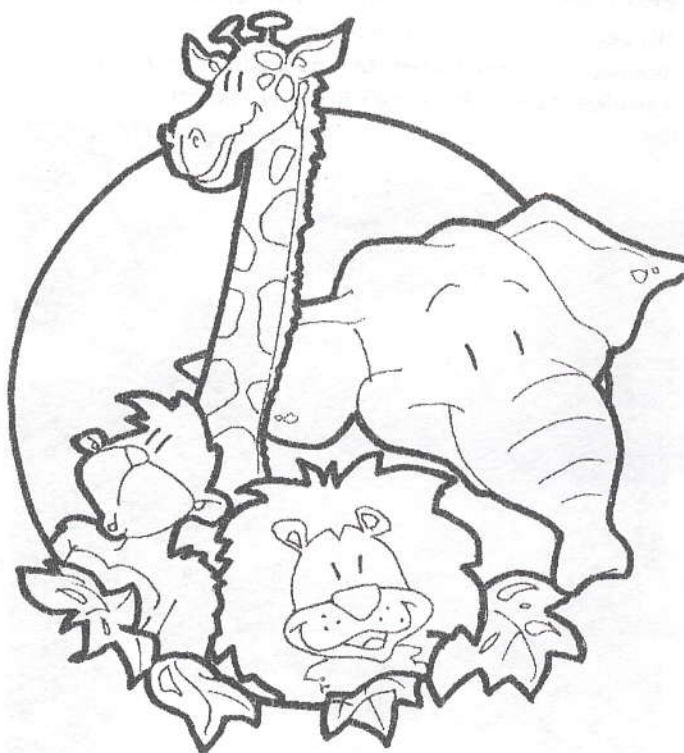

Dit was alweer de piniteut!

Salut en de kost!

Als er iemand nog leuke artikeltjes heeft of lezersbrieven, ze zijn altijd welkom bij Arnold. Je kan ze afgeven op een activiteit of doorsturen naar: arnoldwittenberg@gmail.com

Arnold

CONTACTGEGEVENS ANDERE VERENIGINGEN

JNM MARKVALLEI Dries Vandenkeybus Sint-Lenaartseweg 39 b 2320 Hoogstraten ☎ 0473 60 65 06 dries_vdkeybus@hotmail.com	VELT NOORDERKEMPEN Jan Horsten Grote Plaats 33 2323 Wortel ☎ 03 314 22 55	VMPA HOOGSTRATEN Jack Govaerts Donckstraat 12 2321 Meer ☎ 03 315 71 85 JackGovaerts@freeworld.be
--	--	---

CONSERVATORIS NATUURGEBIEDEN

HALSCHE BEEMDEN (MIND.) ASCHPUTTEN (MEER) FRANKENBERG (MEER) Jack Govaerts Donckstraat 12 - 2321 Meer ☎ 03 315 71 85 JackGovaerts@freeworld.be	PATERSWIEL (MRS-DR.) Drej Oomen zie hoger
	LANGE BEEMDEN (HOOGS.) Stijn Leestmans zie hoger

CONTACTPERSONEN VERKROEPEN NATUURSTUDIE

VOGELWERK GROEP Stijn Leestmans zie hoger	PLANTENWERK GROEP Jack Govaerts zie hoger
WERK GROEP ONGEWERVELDEN Bart Hoeymans zie hoger	AMFIBIEËN-, REPTIELEN- EN VISSENWERK GROEP Bart Hoeymans zie hoger
ZOOGDIERENWERK GROEP Dimitri Van Pelt Moerstraat 48 - 2320 Hoogstraten ☎ 0476 90 72 49 dimitri.vanpelt@ua.ac.be	WERK GROEP NATUURFOTOGRAFIE Wim Verschraegen zie hoger

WEBSITES NATUURWERK GROEP MARKVALLEI

Website Natuurpunt Markvallei:	www.natuurpunt.be/markvallei
Website JNM Markvallei:	www.jnm.be/markvallei
Foto's activiteiten NP Markvallei:	http://activiteitenmarkvallei.spaces.live.com
Foto's werken De Klapekster:	http://natuurhuis.spaces.live.com
Foto's Reservaten in de Markvallei:	http://natuurgebiedenmarkvallei.spaces.live.com

STEUN ONS

RESERVATENFONDS 523-0453829-41
--